

Український державний університет залізничного транспорту

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Бухгалтерський облік, аналіз і оптимізація системи обліку та контролю за використанням запасів (на прикладі структурного підрозділу залізниці)

Пояснювальна записка і розрахунки
до кваліфікаційної роботи

МРЕ. 300.02.02 ПЗ

Розробив студент групи 215-ОАО-324
спеціальності 071
«Облік і оподаткування»
(роботу виконано самостійно,
відповідно до принципів
академічної доброчесності)

_____ Алієв Д.В. огли

Керівник: професор, докт. екон. наук
_____ Кірдіна О.Г.

Рецензент: доцент, канд. екон. наук
_____ Єрьоміна М.О.

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра фінанси, облік і аудит

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма «Облік, аудит і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувачка кафедри,

професор, д-р екон. наук

_____ О.Г.Кірдіна

«03» жовтня 2025 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Алієву Джавід Вахід огли

1 Тема «Бухгалтерський облік, аналіз і оптимізація системи обліку та контролю за використанням запасів (на прикладі структурного підрозділу залізниці)»

керівник Кірдіна Олена Григорівна, професор, д-р екон. наук

затверджено розпорядженням по економічному факультету «27» лютого 2025 року №62/25.

2 Строк подання студентом закінченої роботи «10» січня 2026 року.

3 Вихідні дані: підібрати законодавчі акти і нормативні документи з теми кваліфікаційної роботи; вивчити і узагальнити монографічну, наукову, навчальну літературу щодо теми дипломної роботи; ознайомитися і підібрати сучасні публікації з теми роботи в наукових журналах й інших періодичних виданнях; зібрати, узагальнити, проаналізувати фінансову, статистичну, економічну інформацію про об'єкт дослідження для аналізу виробничих запасів з метою підвищення ефективності їх використання у структурному підрозділі.

4 Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Теоретичні основи щодо поняття виробничих запасів, провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства для чого охарактеризувати та дослідити основні показники діяльності. Бухгалтерський облік виробничих запасів на обраному підприємстві. Аналіз запасів з метою контролю за їх використанням, напрями удосконалення контролю запасів.

5 Перелік графічного матеріалу: поняття запасів, аналіз активу та пасиву балансу підприємства, аналіз ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, аналіз фінансових результатів, рентабельності, господарські операції з надходження виробничих запасів, із вибуття виробничих запасів, аналіз виробничих запасів, аналіз показників використання оборотних активів служби колії.

6 Дата видачі завдання «03» жовтня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів	Терміни виконання етапів	Примітка
Вибір теми та її затвердження	03.10.2025	
Підбір літератури та статистичних матеріалів	01.10.2025 – 10.10.2025	
Консультація з керівником щодо організації роботи	12.10.2025	
Огляд джерел інформації	13.10.2025 – 20.10.2025	
Написання чернетки першого розділу дипломної роботи	21.10.2025 – 11.11.2025	
Аналітична обробка інформації та написання чернетки другого розділу роботи	12.11.2025 – 30.11.2025	
Обробка матеріалу для написання аналітичних розрахунків третього розділу роботи	1.12.2025 – 30.12.2025	
Передзахист на кафедрі. Кінцеве оформлення роботи	10.01.26	

Студент _____ Алієв Д.В. огли

Керівник _____ Кірдіна О.Г.

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра включає в себе 13 слайдів презентації, 96 аркушів пояснювальної записки формату А4, що містить 2 рисунки, 18 таблиць, 46 літературних джерел.

Актуальність теми зумовлена потребою підвищення ефективності управління виробничими запасами в умовах цифровізації облікових процесів та реформування системи управління структурним підрозділом залізничного транспорту. В сучасних реаліях особливого значення набуває організація достовірного, оперативного й аналітичного обліку запасів, який забезпечує контроль за їх використанням, оптимізацію витрат і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Метою дослідження є комплексне вивчення організації бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів в структурному підрозділі залізничного транспорту.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та організаційно-практичні аспекти обліку й контролю виробничих запасів в системі управління структурного підрозділу залізничного транспорту, а також напрями їх удосконалення .

Об'єктом дослідження є система обліку та контролю виробничих запасів в структурному підрозділі залізничного транспорту як складова процесу управління матеріальними ресурсами підприємства.

Методи дослідження: комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання , зокрема аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, групування, економіко-статистичні методи, а також методи порівняння й узагальнення.

Інформаційною базою дослідження стали теоретичні положення та узагальнення українських і зарубіжних вчених. Для написання роботи використовувались статутні документи, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства, первинні документи, облікові регістри.

Ключові слова: ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ, ОЦІНКА, МЕТОДИ ВИБУТТЯ, КАРТКА СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ, КОНТРОЛЬ, ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ.

ABSTRACT

The master's qualification work includes 13 presentation slides, 96 sheets of explanatory notes in A4 format, containing 2 figures, 18 tables, 46 literary sources.

The relevance of the topic is due to the need to increase the efficiency of inventory management in the context of digitalization of accounting processes and reform of the management system of the structural unit of railway transport. In modern realities, the organization of reliable, operational and analytical accounting of inventories is of particular importance, which ensures control over their use, optimization of costs and making informed management decisions.

The purpose of the study is a comprehensive study of the organization of accounting and control of inventory in the structural unit of railway transport.

The subject of the study is the theoretical, methodological and organizational and practical aspects of accounting and control of production stocks in the management system of the structural unit of railway transport, as well as areas for their improvement.

The object of the study is the system of accounting and control of production stocks in the structural unit of railway transport as a component of the process of managing the material resources of the enterprise.

Research methods: a complex of general scientific and special methods of cognition, in particular analysis and synthesis, induction and deduction, grouping, economic and statistical methods, as well as methods of comparison and generalization.

The information base of the study was the theoretical provisions and generalizations of Ukrainian and foreign scientists. The statutory documents, financial, tax, statistical reporting of the enterprise, primary documents, accounting registers were used to write the work.

Keywords: PRODUCTION INVENTORIES, ASSESSMENT, PRODUCTION METHODS, WAREHOUSE ACCOUNTING CARD, CONTROL, INVENTORY.

Зміст

Вступ	8
1 Теоретичні основи інформації про запаси	12
1.1 Економічний зміст поняття та оцінка	12
1.2 Характеристика виробничої діяльності дистанції колії	18
1.3 Оцінка техніко-економічних показників господарської діяльності	19
Висновки до першого розділу	27
2 Бухгалтерський облік виробничих запасів	30
2.1 Виробничі запаси, поняття, класифікація та завдання обліку	30
2.2 Первинні документи з обліку руху виробничих запасів	38
2.3 Аналітичний облік виробничих запасів	46
2.4 Синтетичний облік виробничих запасів	50
2.5 Організація матеріального забезпечення виробничих запасів	54
2.6 Інвентаризація виробничих запасів і відображення її результатів в обліку	61
Висновки до другого розділу	66
3 Аналіз запасів з метою контролю за їх використанням	68
3.1 Аналіз стану, руху та використання запасів у дистанції колії	68
3.2 Основні напрямки та джерела інформації для контролю запасів	73
3.3. Підсумки контролю руху виробничих запасів та відображення їх в обліку	76
3.4 Напрями удосконалення контролю запасів служби колії	82
3.5 Оптимізація системи обліку та контролю запасів із	84

					МРЕ 300.02.02 ПЗ			
Ізм.	Лист	№ докум.	Підпис	Дата	Бухгалтерський облік, аналіз і оптимізація системи обліку та контролю за використанням запасів (на прикладі структурного підрозділу залізниці)	Літ.	Лист	Листів
Разробив	Алієв Джавід							
Перевірив	Кірдіна О.Г.						6	96
Рецензія	Єрьоміна М.О.					УкрДУЗТ		
Н. Контр.	Тройнікова О.М.							
Затвердив	Кірдіна О.Г.							

застосуванням цифрових технологій

Висновки до третього розділу 87

Висновки 89

Перелік використаних джерел 92

Додатки 97

					ПЗ	Арк.
						7
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Перелік використаних джерел

- 1 Дикань В. Л., Обруч Г. В., Кузнецов В. Є. Розроблення інструментарію проактивно-інноваційного управління промисловими підприємствами в умовах цифровізації. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2022. № 80. С. 9-21.
- 2 Корінь М.В. Розвиток інфраструктури залізничного транспорту в умовах транскордонного співробітництва: монографія. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 401 с.
- 3 Ломтев І. М., Синиця К. П., Сначов М. П. Особливості управління запасами в структурних підрозділах публічного акціонерного товариства у галузі залізничного транспорту. Проблеми економіки транспорту. 2017. Вип. 13. С. 63-68.
- 4 Овчиннікова В. О. Стратегічне управління розвитком залізничного транспорту України: монографія. Х. : УкрДУЗТ, 2017. 427 с.
- 5 Подвальнюк А. І. Оцінка та аналіз матеріально-технічних ресурсів підприємства на прикладі ДП «Одеська залізниця» відокремлений структурний підрозділ «локомотивне депо «Христинівка». Регіональна економіка та управління. 2017. № 1 (14). С. 93-97.
- 6 Попова Ю., Куценко І., Безклинський А. Логістичні підходи до управління запасами на підприємствах залізничного транспорту. Економіка і організація управління. 2017. № 4 (28). С. 111-117.
- 7 Резнік Н. П., Пугачова В. Р. Використання цифрових технологій в міжнародних ланцюгах поставок. Молодий вчений. 2021. № 12 (100). С. 283-288.
- 8 Токмакова І. В. Забезпечення гармонійного розвитку залізничного транспорту України: монографія. Х. : УкрДУЗТ, 2015. 403 с.
- 9 Топоркова О. А., Гунько Л. О. Бюджетування в системі управління запасами залізничного транспорту. Проблеми економіки транспорту. 2015. Вип. 9. С. 118-123.
- 10 Топоркова О. А., Желудович О. А. Логістичне управління в системі

обліку запасів. Проблеми економіки транспорту. 2014. Вип. 7. С. 67-73.

11 Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, за підсумками червня 2023 року перевищила \$150 млрд. Київська школа економіки : веб-сайт. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-cheravnua-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/>.

12 Укрзалізниця повністю забезпечена газом для проходження зимового періоду, який закуплено за вигідними цінами. АТ «Укрзалізниця» : веб-сайт. URL: https://uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/619031/.

13 Понад 70% основного обсягу закупівель Укрзалізниці проводиться за прямими контрактами з виробниками. АТ «Укрзалізниця» : веб-сайт. URL: https://uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/page-2/618680/.

14 Автоматизовані системи управління. Філія «Головний інформаційно-обчислювальний центр» АТ «Укрзалізниця» : веб-сайт. URL: <https://gioc.uz.gov.ua/>.

15 Топ-5 тенденцій майбутнього, які докорінно змінять логістику. goodlogistics.com.ua : веб-сайт. URL: <https://goodlogistics.com.ua/uk/blog/135-top-5-tendentsiy-budushego-kotoryie-v-korne-izmenyat-logistiku.html>.

16 Компанія Maersk заснувала інноваційний центр постачання. logist.fm : веб-сайт. URL: <https://logist.fm/news/kompaniya-maersk-zasnuvala-innovatsiyniy-centr-postachannya>.

17 Boston Dynamics роботизує логістичний комплекс Ceva Logistics. logist.fm: веб-сайт. URL: <https://logist.fm/news/boston-dynamics-robotizuiie-logistichniy-kompleks-ceva-logistics>.

18 Логістика. ekol.com : веб-сайт. URL: <https://www.ekol.com/uk/lohistyka/>

19 Господарський кодекс України [Текст]: офіційний текст: станом на 20 січ.2007р. – Х. Одісей, 207. -240с.

20 Про залізничний транспорт [Текст] : закон України: [офіційний текст: станом на станом на 04.02.2009 на підставі 885-17]. // Відомості Верховної Ради України .- 2009. - N 18. - С128 -132.

21 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Текст] : закон України: [офіційний текст: станом на станом на 07.07.2011із змінами внесеними Законом 3614-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - N 9. - ст.63.

22 Порядок економічних взаємовідносин на залізничному транспорті України. [Текст]: Затверджено наказом Укрзалізниці від 03.07.2000 р. № 251-Ц.

23 Порядок розподілу доходних надходжень від основної діяльності залізничного транспорту[Текст]: Затверджено постановою КМУ від 16.02.98 р. № 173.

24 Положення про порядок зарахування надходжень з розподільчих рахунків залізниць і підприємств Укрзалізниці на централізований розподільчий рахунок Укрзалізниці [Текст]: Затверджено наказом Міністерства транспорту України від 16.08.2000 р. № 443.

25 Інструкція про проведення контрольно-ревізійної роботи на залізничному транспорті України [Текст]: наказ Першого заступника міністра транспорту України – Генерального директора Укрзалізниці від 30 червня 1999 р. №196-18 // Реформування бухгалтерського обліку на залізничному транспорті України: Офіційне видання МВ. Макаренко, Ю.М. Цетов [та ін..]-К.: Київський університет економіки і технології транспорту, 2002. -528с.

26 План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу,зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Текст]: наказ Міністерства фінансів УкраїниN 291 30.11.99 у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 N 1591]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>

27 Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків від 11 серпня 1994 р. N 69 [Текст]: [наказ Міністерства фінансів України Редакція від 18.11.2011 із змінами, внес. наказом Міністерства фінансів України N 1116 від 08.09.2011]/ - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94/>

28 Інструкція про порядок планування, одержання, використання, контролю за надходженням доходів залізничних станцій від надання додаткових

послуг [Текст]/ – Київ: 2000р. 12 ст.

29 Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку окремих господарських операцій в основній діяльності залізничного транспорту, затверджене наказом Укрзалізниці від 31.01.2003 № 29-ЦЗ погоджені МФУ листом від 14.02.2003 №053 -3915.

30 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджені наказом Укрзалізниці від 30.12.1999. № 379-Ц.

31 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», затверджене наказом Укрзалізниці від 22.12.1999. № 362-Ц із змінами та доповненнями.

32 Методичні рекомендації по застосуванню на залізничному транспорті Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженого наказом Укрзалізниці від 03.07.2000 № 254-Ц (зі змінами та доповненнями).

33 Методичні рекомендації про порядок бухгалтерського обліку доходних надходжень, виручки та доходів від перевезень на залізничному транспорті України, затверджені наказом Укрзалізниці від 30.03.2004 №222-ЦЗ.

34 Реформування бухгалтерського обліку на залізничному транспорті України: Офіційне видання / Наук. ред. М.В.Макаренко, Ю.М.Цветов. — К.: КУЕТТ, 2002. — 528 с.

35 Гольцова СМ. Бухгалтерський облік [Текст]: Навч. Посіб. / С.М. Гольцова, І.Й. Плікус - Суми: Університетська книга, 2006. - 255с.

36 Даньків Й.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки [Текст]: Навч. посіб. /Й.Я. Даньків, М.Р. Лучко, М.Я. Остап'юк - К.: Знання - Прес., 2003. - 206 с.

37 Добровський В.М. Бухгалтерський фінансовий облік в Україні [Текст]: Навч. посіб. /В.М. Добровський, Є.І. Свідерський , М.І. Бондар . та інші. – К.: А.С.К., 2009. – 976 с.

38 Економічний аналіз [Текст]: Навч.посіб. – 3-тє вид. без змін /

М.А.Болюх, В.З Бурчевський, М.І.Горбатов, А.П. Заросило та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченко. – К.: КНЕУ, 2007. – 560 с.

39 Запаси: бухгалтерський та податковий облік на підприємствах залізничного транспорту. - Фінансово-правовий огляд, спецвипуск. - К.: Укрзалізниця, 2005. - 56 с.

40 Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н.М. Ткаченко. - 3-тє вид., доповн. і переробл. - К.: Алерта, 2008. - 925 с.

41 Лишилєнко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 528с.

42 Терещєнко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку [Текст]: Навч. посіб. /Л. О. Терещєнко, І. І. Матієнко-Зубєнко . — К.: КНЕУ, 2008. -592 с.

43 Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність [Текст]: підруч. / Н.М. Ткаченко - 3-тє вид., доповн. і переробл. - К.: Алерта, 2008. - 925 с.

44 Хомяк Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні [Текст]: Навч. Посіб. / За ред. Р.Л.Хомяка, В.І Лємішовського. - 7-ме вид., доп. і перероб. -Львів: «Інтелект-захід», 2008. - 1224с.

45 Чебанова Н.В. Фінансовий облік [Текст]: Підруч. Н.В. Чебанова Т.І. Єфіменко – «Академія» -2007 - 702 с.

46 Фінансовий облік у державному секторі: міжнародний підхід [Текст]: Навч. посіб. Ч.1. /Ловінська Л.Г., Свірко С.В., Єфіменко Т.І., Канцуров О.О. - К.:Аграрна наука, 2009. – 480 с.